

χρήσης (π.χ. συνεταιριστικές, συναργατικές, κοινοτικές επιχειρήσεις). Επίσης, οι καταναλωτές των αγαθών και υπηρεσιών της επιχείρησης προαγοράζουν στην ουσία ένα διαχρονικό πακέτο καταναλωτικής αυτών των υπηρεσιών και αγαθών (π.χ. επιχειρήσεις λαϊκής δόσης).

Η δημιουργία νέων μορφών επιχείρησης θα στηριχθεί στην έκδοση μεριδίων ελέγχου που θα απορροφηθούν από τέσσερις κατηγορίες μετόχων σε ποικίλες αναλογίες: Κράτος, Πιστωτικά Ιδρύματα, Τοπική Αυτοδιοίκηση και Εργαζόμενοι ή Συνεταιριστές. Τα μερίδια ελέγχου θα αντιστοιχούν σε δύο τύπους δικαιωμάτων: μερίδιο στην προστιθέμενη αξία της επιχείρησης και έλεγχος στον προσδιορισμό και την εκτέλεση των αποφάσεων παραγωγής και συσσωρευτής κεφαλαίου. Ο έλεγχος θα ασκείται με διαφορετικά για κάθε κατηγορία μεριδίουχου κριτήρια. Για παράδειγμα, το κράτος θα εξασφαλίζει τον συντονισμό με το εθνικό πρόγραμμα, η τοπική αυτοδιοίκηση θα ελέγχει τις τοπικές εξωτερικές οικονομίες κλπ. Τέλος, η επέκταση της χρηματοδότησης της τοπικής αυτοδιοίκησης θα επιτελείται με έκδοση και κυκλοφορία γεωγραφικών καθώς και με δάνεια, αρχικά από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και, μετέπειτα, από την Δημοτική Τράπεζα που πρόκειται σύντομα να ιδρυθεί.

Η δημιουργία κοινωνικοποιημένων επιχειρήσεων και νέων μορφών χρηματοδότησης θα πραγματοποιείται ταυτόχρονα με τη θέσπιση σοβαρών μέτρων προστασίας ώστε να μην αναπτυχθούν χρηματοπιστωτικού τύπου καρδοσκοπίες. Επίσης, θα θεσπιστούν μέτρα προστασίας που θα εξασφαλίζουν τον κοινωνικό έλεγχο.

7.4. Διεύρυνση και εξειδίκευση τραπεζικών εργασιών

Με εξαίρεση το αναμφίβολα διαφοροποιημένο αντικείμενο δραστηριοτήτων της ΑΤΕ και της ΕΚΤΕ στον αγροτικό και οικιστικό κλάδο αντίστοιχα, το υπόλοιπο, κρατικά ελεγχόμενο, τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει δύο βασικά χαρακτηριστικά: Πρώτον, εμφανίζεται ένας μεγάλος έσθμιος υπερκαλύπτης χώρων δραστηριότητας όχι μόνο στο χώρο καθεμιάς κατηγορίας, των εμπορικών και αναπτυξιακών τραπεζών αλλά και μεταξύ των κατηγοριών αυτών. Δεύτερο, και κυριότερο, η υπερκάλυψη αυτή παρατηρείται στις παραδοσιακές δραστηριότητες που είχε αναλάβει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Απουσιάζουν, αντίθετα, ουσιαστικές επεκτάσεις προς άλλους παραγωγικούς χώρους σε σύγκριση με την αντίστοιχη τραπεζική εμπειρία άλλων αναπτυγμένων χωρών. Τέτοιοι χώροι είναι οι εξειδικευμένες τραπεζικές υπηρεσίες καταναλωτικής πίστης, η ναυτιλιακή πίστη, η χρηματοδότηση της τεχνολογικής εξέλιξης, η σύνθετη τραπεζική κάλυψη εξαγωγικών δραστηριοτήτων και κατασκευαστικών έργων.

Κατά τη διάρκεια της πενταετίας, παρόλη την προσπάθεια για γενικευμένη αύξηση της παραγωγικότητας και ποιοτική βελτίωση των τραπεζικών εργασιών, θα επιδιωχθεί η επέκτασή τους σε τομείς που, σήμερα, δεν υπάρχουν στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Η προσπάθεια αυτή εντάσσεται στη γενικότερη αναδόμηση της ελληνικής οικονομίας, που θα πραγματοποιηθεί με την κατάλληλη διαχείριση και δόρυση της παραγωγής εξειδικευμένων και τεχνολογικά προωθημένων προϊόντων και υπηρεσιών. Οι διοικήσεις των κρατικά ελεγχόμενων τραπεζών θα κληθούν να προσαρμόσουν τις δραστηριότητές τους στο γενικότερο αυτό πλαίσιο εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας.

Ένας άλλος τομέας διεύρυνσης του ρόλου του τραπεζικού συστήματος αφορά την άμεση διασύνδεσή του με το επενδυτικό αναπτυξιακό πρόγραμμα της πενταετίας. Τόσο οι αναπτυξιακές τράπεζες (λόγω της φύσης των εργασιών τους) όσο και οι εμπορικές τράπεζες (που ήδη συμμετέχουν κατά πλειοψηφία σε ορισμένες βιομηχανικές και άλλες εταιρείες) θα διαδραματίσουν ενεργό ρόλο στις αναπτυξιακές επενδυτικές πρωτοβουλίες κατά την πενταετία '83-87.

Η άμεση ανάληψη επενδυτικών πρωτοβουλιών από τις εμπορικές τράπεζες μέσω θυγατρικών ή ελεγχόμενων βιομηχανικών εταιρειών θα προωθηθεί σε ποσοτικά και κλαδικά καθορισμένους χώρους έτσι ώστε να μην αλλοιωθεί η εξέλιξη της πιστωτικής τους λειτουργίας. Οι πιστωτικές λειτουργίες αποτελούν το κέντρο βάρους της δραστηριότητας των εμπορικών τραπεζών, ενώ άλλωστε οι επενδυτικές τους δραστηριότητες θα αποτελέσουν ένα σαφές και ελεγχόμενο πέρασμα των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων τους. Για το λόγο αυτό, οι εμπορικές και αναπτυξιακές τράπεζες θα καταρτίζουν ετήσια προγράμματα επενδυτικών δραστηριοτήτων των εταιρειών που ελέγχουν, για την αξιολόγησή τους από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και την Τράπεζα της Ελλάδος.

Η άμεση χρησιμοποίηση των χρηματικών κεφαλαίων για την ανάπτυξη και συστώρευση παραγωγικού δυναμικού, εντάσσεται στο πλαίσιο της κοινωνικοποίησης του κρατικού πιστωτικού συστήματος. Το επίπεδο βιομηχανικής ανάπτυξης της χώρας και η τεχνολογική πρόκληση, απαιτούν την ενεργητική συμμετοχή των τραπεζών σε χώρους όπου άλλοι φορείς αδυνατούν ή δεν ενδιαφέρονται να αναπτύξουν επενδυτικές δραστηριότητες. Έτσι, η υλοποίηση συγκεκριμένων προγραμμάτων κλαδικής ανάπτυξης, που αναφέρονται στα κεφάλαια του πενταετούς και που αφορούν επιμέρους τομείς, όπως η βιομηχανία και ο αγροτικός φορέας, θα συνδέεται άμεσα και με το κρατικά ελεγχόμενο τραπεζικό σύστημα της χώρας.

ΜΕΡΟΣ Γ'

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΗ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

8.1. Διαπιστώσεις και προβλήματα

Στα πλαίσια των πολιτικών επιλογών της Κυβέρνησης για αυτοδύναμη και ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας και για οικονομική αποκέντρωση, η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Η σπουδαιότητα του κλάδου έγκειται στο ότι παράγει τα μέσα διατροφής του τόπου, τροφοδοτεί με πρώτες ύλες ένα σημαντικό μέρος της εγχώριας βιομηχανίας, απασχολεί σχεδόν το ένα τρίτο (31%) του εργατικού δυναμικού της χώρας και συμβάλλει στη δημογραφική ισορροπία του εθνικού χώρου. Επίσης το γεωργικό προϊόν συμβάλλει σημαντικά στο συνολικό ακαθάριστο περιφερειακό προϊόν ενώ οι γεωργικές εξαγωγές συνιστούν πάνω από ένα τέταρτο (27% το 1981) του συνόλου των εξαγωγών.

Το μοντέλο ανάπτυξης του τομέα που ακολουθήθηκε στην Ελλάδα μεταπολεμικά ήταν παθητικό. Η πολιτική ενίσχυσε την τάση μεταφοράς τους χρηματικού και εργατικού γεωργικού πλεονεκτήματος στους τομείς της βιομηχανίας και αργότερα των υπηρεσιών. Σαν αποτέλεσμα, ο αγροτικός πληθυσμός έχει μειωθεί σημαντικά. Παράλληλα, η ποσοστιαία συμβολή του τομέα στο εγχώριο προϊόν έχει μικρύνει αρκετά (17,2% του ΑΕΠ το 1981 σε τρέχουσες τιμές, 14% σταθερές τιμές του 1970). Η βιομηχανική όμως ανάπτυξη στην Ελλάδα, παράλληλα την πολιτική δημιουργίας φθηνού εργατικού δυναμικού, δεν μπόρεσε να απορροφήσει το εργατικό πλεόνασμα, με αποτέλεσμα τη μαζική μετανάστευση στο εξωτερικό του αγροτικού ανδρικού πληθυσμού κατά τη δεκαετία του '60. Η παράλληλη γρήγορη εκμηχάνιση της γεωργίας με κεφαλαιουχικά μέσα σχεδόν καθ' ολοκληρία εισαγόμενα είχε σαν αποτέλεσμα την αύξηση της εξάρτησης των εισροών της αγροτικής παραγωγής από το εξωτερικό. Η βαθμιαία αύξηση του λόγου κεφαλαίου προς εργασία στην αγροτική τεχνολογία όμως, δεν συνοδεύτηκε από μεγέθυνση ή ενοποίηση στην έγγεια διάρθρωση των μικρών και πολυτεμαχισμένων εκμεταλλεύσεων, η αύξηση των επενδύσεων υποδομής. Αυτό συνέβαλε στην επιβρά-

δυνάμη του ετήσιου ρυθμού αύξησης του γεωργικού προϊόντος κατά τη δεκαετία τοι 70 (2,5% έναντι 3,5% της δεκαετίας του 60).

Η αγροτική παραγωγή χαρακτηρίζεται από υψηλή συμμετοχή της φυτικής παραγωγής (64%), ενώ η ζωική συμμετέχει κατά 32% (δάρη 1,5%, κρέας 2,5%) που είναι πολύ μικρή αναλογία σε σύγκριση με τις χώρες της ΕΟΚ. Το 28% της καλλιεργούμενης γης απασχολείται με μόνιμες καλλιέργειες και το 3% είναι κηπευτικά, ενώ από το 1960 μέχρι σήμερα πολύ μικρές αλλαγές έχουν σημειωθεί στη διάρθρωση του όγκου της παραγωγής.

Το ύψος και η σύνθεση της γεωργικής παραγωγής εξασφαλίζουν αυτάρκεια στο σύνολο σχεδόν των προϊόντων. Εξαιρέση αποτελούν κυρίως το θόσιο κρέας, τα γαλακτοκομικά, ο κραβόσιτος και το θαλάσσιο με θαλάσσις αυτάρκειας 48%, 83%, 66% και 87% αντίστοιχα.

Οι εξαγωγές που ανέρχονται στο 1/6 της συνολικής αξίας παραγωγής αποτελούνται κατά μεγάλο ποσοστό από προϊόντα χαμηλής διεθνούς εισοδηματικής ελαστικότητας (π.χ. καπνά, σκληρό σιτάρι), ενώ το 48% των γεωργικών εισαγωγών αφορούν κρέατα, γαλακτοκομικά προϊόντα και ζωοτροφές, δηλαδή προϊόντα υψηλής εισοδηματικής ελαστικότητας. Αν λάβουμε υπόψη τις άμεσες εισαγόμενες εισροές (λιπάσματα, φυτοφάρμακα, μηχανήματα) ο τομέας επιβαρύνει το ισοζύγιο πληρωμών.

Βασικό πρόβλημα του τομέα είναι η χαμηλή παραγωγικότητα εργασίας και κατά συνέπεια το χαμηλό κατ' οπασχολούμενο εισόδημα σε σύγκριση με τους άλλους τομείς της οικονομίας (47%). Η εξωγεωργική απασχόληση του αγροτικού πληθυσμού και οι μετακινήσεις από το εξωτερικό συμβάλουν την ανισότητα αυτή αλλά δεν την απαλείφουν. Η χαμηλή παραγωγικότητα οφείλεται κυρίως στις συνθήκες παραγωγής όπως το μικρό και πολυτεμαχισμένο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τα φτωχά εδάφη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών που αποτελούν το 44% της γεωργικής γης, το χαμηλό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων (μόνο 28% της έκτασης της μέσης εκμετάλλευσης αρδύεται) και την ανεπαρκή προσφορά τεχνικής βοήθειας στους παραγωγούς.

Οι συνθήκες εμπορίας των γεωργικών προϊόντων είναι ο δεύτερος βασικός συντελεστής του χαμηλού αγροτικού εισοδήματος. Σημαντικές αδυναμίες εδώ, είναι η ανεπαρκής υποδομή των συνεταρτιστικών φορέων (αποθήκες, συσκευαστήρια, ψυγεία μεταφορικά μέσα κλπ.) και κατά συνέπεια η εξάρτηση των παραγωγών από μονοπωλιακά εμπορικά και μεταποιητικά κυκλώματα.

Ο ρόλος του κράτους στο παρελθόν δεν έχει βοηθήσει τη μακροχρόνια ανάπτυξη του τομέα. Στη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας παρατηρείται σταθερή μείωση του ποσοστού των συνολικών ιδιωτικών και δημοσίων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου που κατευθύνονται στη γεωργία. Έτσι, ενώ το 1970 16,6% των συνολικών επενδύσεων πήγαινε στη γεωργία (8% των ιδιωτικών και 17,4% των δημοσίων) το 1981 μόνο 7,4% των συνολικών επενδύσεων είχε κατεύθυνση τον πρωτογενή τομέα (6,6% των ιδιωτικών και 9,2% των δημοσίων).

Αντίθετα, οι επιδοτήσεις της γεωργίας ανέβηκαν ραγδαία. Ο λόγος των δημοσίων επενδύσεων στη γεωργία προς τις συνολικές γεωργικές επιδοτήσεις έχει μειωθεί σταθερά και σημαντικά από 0,28 το 1977 στο 0,10 το 1981. Έτσι ο ρόλος του κράτους στη γεωργία, που έπρεπε να είναι πρωταρχικά επενδυτικός έχει μεταβληθεί σε ρόλο κατ' εξοχήν καταναλωτικό.

Η πολιτική των και επιδοτήσεων που ακολουθήθηκε χαρακτηρίζεται από ανισοκατανομή και ανισοκατανομή στις επιπτώσεις της. Οι επιδοτήσεις εισροών (λιπασμάτων, επιτοκίων κλπ.) ενισχύουν κατά μεγάλο ποσοστό τους μεγάλους αγρότες που είναι μεγάλοι χρήστες αγροαζωμένων εισροών. Το 79% των επιδοτήσεων έχουν κατευθυνση στη φυτική παραγωγή και μόνο 13% στη ζωική αν και η ζωική παραγωγή είναι ελλειμματική σε εθνική κλίμακα.

Με την είσοδο της Ελλάδας στην ΕΟΚ η άσκηση εθνικής πολιτικής στον αγροτικό τομέα παίρνει καινούργιες διαστάσεις μια και πρέπει να λάβει υπόψη τους κινδύνους της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΚΑΠ) της Κοινότητας. Αυτό όμως δεν σημαίνει απλά μια παθητική εφαρμογή του Κοινοτικού καθεστώτος, αλλά μια ενεργή συμμετοχή στην εξέλιξη της ΚΑΠ, καθώς και την επιδίωξη της αναγνώρισης των ιδιομορφιών του Ελληνικού αγροτικού χώρου.

Ειδικότερα η κατάσταση στον τομέα έχει ως εξής:

Γ ε ω ρ γ ι α — Κ τ η ν ο τ ρ ο φ ι α.

Τα βασικότερα προβλήματα του κλάδου είναι τα εξής:

α) το σημερινό καθεστώς μεταβίβασης γεωργικής γης (φόρος κληρονομίας, μεταβίβασης ή ανταλλαγής, ανεξέλεγκτος καθορισμός ενοικίων αγρών κλπ.) δημιουργεί αντικίνητρα για τη μεγέθυνση και σύμπτυξη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Στην Ελλάδα η μέση γεωργική εκμετάλλευση έχει έκταση 36,1 στρέμματα που κατανέμονται σε 6 αγροτεμάχια κατά μέσο όρο ενώ το 79% των εκμεταλλεύσεων είναι κάτω των 50 στρεμμάτων. β) Οι δημόσιες επενδύσεις στον τομέα έχουν πέσει σε επίπεδο τέτοιου που σε πραγματικές τιμές το 1981 ήταν μικρότερες από το 1960. Αυτό έχει οδηγήσει σε κακή εκμετάλλευση των υδατικών πόρων με συνέπειες την υπεράντληση, αλμύρωση και ρύπανση των πηγών, σε δυσχέρειες στη λειτουργία και συντήρηση των υπαρχόντων αγροεξοπλιστικών έργων, σε παλαιότητα του μηχανικού εξοπλισμού του Υπουργείου Γεωργίας και σε χαμηλούς ρυθμούς αγροτικού ηλεκτρισμού και κατασκευές αγροτικών δρόμων. Όσο για τις ιδιωτικές επενδύσεις αξίζει να σημειωθεί ότι με βάση τον Κανονισμό 355 της ΕΟΚ το 1981 έγιναν επενδύσεις αξίας 500 εκ. δρχ. ενώ το 1982 το ποσό έφτασε τα 3,5 δις. δρχ. γ) Στην εμπορία, εκτός από την έλλειψη υποδομής, το θεσμικό πλαίσιο με τα σταθερά ποσοστά κέρδους των εμπόρων, το (μέχρι το 1982) κλειστό του επαγγέλματος του χονδρεμπόρου, την πώληση με προμήθεια κλπ. μεταθέτει μεγάλο ποσοστό του εμπορικού κινδύνου στον παραγωγό.

Δ ά σ η.

Τα δάτη καταλαμβάνουν 25,1 εκ. στρ. (19% της επιφάνειας της χώρας). Η παραγωγικότητα των βασικών εκτάσεων που κατά τα 2/3 ανήκουν στο δημόσιο, είναι χαμηλή, συγκρινόμενη με τις εδαφικές και κλιματικές συνθήκες του τόπου. Αυτό οφείλεται βασικά στους περιορισμένους πόρους που έχουν διατεθεί για έργα υποδομής στον κλάδο (βασική οδοποιία, αναδάσωση, προστασία από πυρκαγιές).

Η παραγωγή ξύλου από τα δάση αυτά, φθάνει τα 2,5 εκ. μ³ και καλύπτει 30% περίπου από τις ανάγκες της χώρας σε βιομηχανικό ξύλο. Το σύνολο των απασχολούμενων στην ελληνική δασοπονία ανήλθε το 1979 σε 38,5 χιλ. άτομα, με μέση απασχόληση 57 ημερομίσθια το χρόνο κατ' άτομο.

Βασικά προβλήματα του κλάδου έχουν ως εξής: α) το καθεστώς ιδιοκτησίας των βασικών εκτάσεων (πολύπλοκες μορφές κυριότητας, συγκυριότητας ή διακατοχής) αποτελεί ανασχετικό παράγοντα για την ανάπτυξη του τομέα. β) Το εφαρμοζόμενο σύστημα εκμετάλλευσης των δασών, με την αρχή της γαιοπροσόδου δεν έχει βοηθήσει στην ανάπτυξη των βασικών συνεταρτιστικών και καθετοποιημένων συνεταρτιστικών βιομηχανιών. γ) Η έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού, οριοθέτησης των δασών και εθνικού καταμετρητικού έχουν σαν αποτέλεσμα τη συνεχή υποβάθμιση του βασικού πλούτου, την καταπάτηση δημοσίων βασικών εκτάσεων και την παράνομη αλλαγή χρήσεων γης. δ) Το χαμηλό ύψος των δημοσίων επενδύσεων και η ανυπαρξία επενδύσεων στα ιδιωτικά δάτη σε συνδυασμό με τις βασικές ελλείψεις σε επιστημονικό δυναμικό στον κλάδο συμβάλλουν στη χαμηλή αξιοποίηση των δυνατοτήτων του (η ετήσια παραγωγή ξύλου εκτιμάται στο 1/3 των δυνατοτήτων παραγωγής των ελληνικών δασών).

Α λ ι ε ί α.

Ο κλάδος απασχολεί περίπου 30 χιλ. άτομα και η ετήσια παραγωγή του (120 χιλ. τόν. περίπου) συνεισφέρει το 15% της συνολικής καταναλωτικής κρέας — ιχθυωρών αντιμετώπιζε σοβαρά προβλήματα. Αποτέλεσμα των προβλημάτων αυτών είναι η πτωτική τάση της παραγωγής μετά το 1973, και η σημαντική αύξηση των εισαγωγών.

Τα βασικότερα προβλήματα του κλάδου είναι: α) ο περιορισμός των εξωτερικών αλιευτικών πεδίων που παρουσιάζουν οικονομικά ενδιαφέρον. εξαιτίας των μέτρων που λαμβάνουν οι αντίστοιχες παρακείμενες χώρες. β) Το αυξανόμενο κόστος παραγωγής που οφείλεται στην παλαιότητα μεγάλου μέρους του αλιευτικού στόλου και στην έλλειψη αλιεργατικού προσωπικού και γ) Η αύξηση των εγχώριων ιχθυοαποδεμάτων, εξαιτίας της ρύπανσης των παράκτιων περιοχών και των εσωτερικών υδάτων και της υπερκατακτικής και καταχρηστικής αλιείας.

Π ο λ ι τ ι κ ή τ ι μ ώ ν κ α ι ε ι σ ο δ η μ ά τ ω ν.

Το χαμηλό κατά κεφαλή αγροτικό εισόδημα σε σύγκριση με το ευρωπαϊκό είναι ο λόγος για τον οποίο σε πολλές χώρες όπως και στην Ελλάδα η αγροτική παραγωγή επιδοτείται με ποικίλους τρόπους. Όλες οι επιδοτήσεις όμως, δεν πηγαίνουν κατ' ανάγκη στα χέρια των παραγωγών για ν' αποτελέσουν πρόσθετο εισόδημα. Υπολογίζεται ότι στο παρελθόν πάνω από το 40% από το σύνολο των επιδοτήσεων διέρρευσε σε εισοδηματική τελική μορφή εκτός αγροτικού πληθυσμού ανεξάρτητα από το εάν σε κάποια αρχική φάση διευκόλυναν την αύξηση εισοδήματος των παραγωγών. Τέτοιες π.χ. είναι επιδοτήσεις για αποθήκευση, μεταφορά προϊόντων, εξαγωγική δραστηριότητα.

Όταν αφορά τη στήριξη εισοδήματος των μικρομεσαίων αγροτών η πολιτική τιμών που ακολουθήθηκε στο παρελθόν είχε την τάση να επιδεινώνει τις ανισομετρικές εισοδηματικές ανισότητες. Κι αυτό γιατί οι επιδοτήσεις δινόντουσαν ανεξάρτητα από το μέγεθος εκμετάλλευσής. Επειδή όμως οι μικρομεσαίες εκμεταλλεύσεις χρησιμοποιούν τεχνολογία εντατική σε εργασία και οι μεγάλες τεχνολογία εντατική σε κεφάλαιο, οι οριζόντιες αυτές επιδοτήσεις σημαίνουν επιδότηση εργασίας για το μικρό και κεφαλαίου ή κέρδους για το μεγάλο αγρότη. Επομένως, η αδιάκριτη επιδότηση τιμής ενός προϊόντος και πολύ περισσότερο εισροών (των οποίων κύριοι χρήστες είναι οι μεγαλύτεροι παραγωγοί) τείνει να επιδοτεί το κεφάλαιο πολύ περισσότερο από την εργασία, πράγμα που διευρύνει τις κοινωνικές ανισότητες.

Εκτός από τη στήριξη του εισοδήματος, η πολιτική τιμών και επιδοτήσεων έχει επίσης σαν σκοπό τον προστατολισμό της παραγωγής. Και εκεί όμως φαίνεται ότι η πρακτική του παρελθόντος έχει αποτύχει. Το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων δόθηκε στη φυτική παραγωγή ενώ η ζωική, δασική και αλιευτική παραγωγή στα προϊόντα των οποίων η χώρα είναι ελλειμματική δεν ενισχύθηκε επαρκώς. Επίσης, είναι γνωστό ότι οι επιδοτήσεις εισροών δεν συντελούν στον προστατολισμό της παραγωγής και αυτό το είδος των επιδοτήσεων υπήρξε ιδιαίτερα υψηλό στο παρελθόν.

Τα συμπεράσματα από την παραπάνω ανάλυση είναι ότι οι βασικές αρχές της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων για τον αγροτικό τομέα πρέπει να αναθεωρηθούν.

8.2. Αναπτυξιακοί Στόχοι

Βασική προϋπόθεση στην καταρτισση του προγράμματος αποτελεί η αποσαφήνιση του ρόλου που θα κληθεί να παίξει μελλοντικά ο πρωτογενής τομέας στην συνολική ανάπτυξη της χώρας. Στα πλαίσια της γενικότερης πολιτικής για αυτοδύναμη ανάπτυξη της χώρας ο γεωργικός τομέας αποκτάει ιδιαίτερη σημασία. Οι βασικές επιδιώξεις του προγράμματος στον τομέα είναι:

- 1) Η αντιμετώπιση του αγροτικού τομέα σαν κοινωνικού και όχι μόνο σαν οικονομικού χώρου.
- 2) Η προώθηση της αυτοάρκειας της χώρας σε είδη διατροφής και η ανάπτυξη εξαγωγικών δυνατοτήτων σε προϊόντα

υψηλής εγχώριας προτιθέμενης αξίας και υψηλής διεθνούς εισοδηματικής ελαστικότητας.

- 3) Η αύξηση του εισοδικού επιπέδου του αγροτικού πληθυσμού και η μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων μεταξύ αγροτών, μεταξύ περιφερειών και μεταξύ γεωργικών και μη γεωργικών εισοδημάτων.
- 4) Η δημιουργία συνθήκών τέτοιων ώστε ο γεωργικός πληθυσμός μέσα από τους γεωργικούς συνεταιρισμούς, τους αγροτικούς συλλόγους και την τοπική αυτοδιοίκηση να συμμετέχει ουσιαστικά στη διαδικασία λήψης και υλοποίησης των αποφάσεων που το αφορούν.

Για την πραγματοποίηση των παραπάνω βασικών επιδιώξεων η αναπτυξιακή πολιτική που θα ακολουθηθεί στην περίοδο του προγράμματος θα στοχεύει για τη γ ε ω ρ γ ι α :

- α) Στην αύξηση της παραγωγικότητας του γεωργικού τομέα και στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των γεωργικών προϊόντων.
- β) Στην αναδιάρθρωση και ποιοτική βελτίωση της παραγωγής ανάλογα με τις εσωτερικές ανάγκες και εξαγωγικές δυνατότητες.
- γ) Στη διεύρυνση των δυνατοτήτων εξαγωγών στα πλαίσια μιας επιθετικής στρατηγικής εξαγωγών.
- δ) Στην αύξηση του εισοδήματος των γεωργών και την αμείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων στον τομέα ταυτόχρονα με τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο.
- ε) Στην ενίσχυση των συλλογικών δραστηριοτήτων των παραγωγών και κυρίως των γεωργικών συνεταιρισμών.
- στ) Στην κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη της υπαίθρου.

Βασική μακροχρόνια επιδίωξη της δ α σ ι κ ή ς π ο λ ι τ ι κ ή ς είναι να καταστούν τα δάση αναπτυξιακός τομέας και να συμβάλουν στη διατήρηση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος. Ακόμα η ανάπτυξη του τομέα θα βοηθήσει στη συγκράτηση του ορεινού πληθυσμού και στην αύξηση του εισοδήματος στις περιοχές αυτές. Στα πλαίσια αυτά, στην περίοδο του Προγράμματος η πολιτική που θα ακολουθηθεί θα στηρίζεται στους εξής άξονες:

- α) Στην προστασία των δασών και γενικότερα του φυσικού περιβάλλοντος και της οικολογικής ισορροπίας από τους διάφορους κινδύνους (πυρκαϊές, επιμολύνσεις κλπ.).
- β) Στην αύξηση της δασικής παραγωγής, ιδιαίτερα σε βιομηχανικό ξύλο και ξύλο κατασκευών και μείωση της εξάρτησής μας από το εξωτερικό και στη βελτίωση της παραγωγικότητας των δασών με την ορθολογικότερη εκμετάλλευσή τους.
- γ) Στην αύξηση της επιφάνειας των δασών με αναδάσωσης και στη βελτίωση της μαρφής και σύνθεσης των υφιστάμενων δασών με δασοκομικούς χειρισμούς.
- δ) Στην ενίσχυση των δασικών συνεταιρισμών ώστε σταδιακά να αποτελέσουν τους κύριους φορείς εκμετάλλευσης των δασών και των δασικών βιομηχανιών.

Για την α λ ι ε ί α στα πλαίσια του Προγράμματος επιδίωξη είναι η ανάπτυξη των αλιευτικών πόρων της χώρας και η αύξηση του εισοδήματος των απασχολούμενων στον κλάδο. Στα πλαίσια αυτά θα δοθεί στην προεχρή πενταετία ιδιαίτερη έμφαση.

- α) Στην προστασία των εγχώριων αλιευτικών πόρων από την ρύπανση και την εξάντληση.
- β) Στην εξασφάλιση κατάλληλων αλιευτικών πεδίων, εκτός ελληνικών θαλασσών.
- γ) Στη δημιουργία των προϋποθέσεων για την παραέρα ανάπτυξη των ιχθυωρών καλλιέργειών.
- δ) Στην προώθηση της συνεταιριστικής οργάνωσης των αλιείων για να αναλάβουν ενεργό ρόλο στη διάθεση του προϊόντος και να συμβάλουν στην προσπάθεια βιολογικής εκμετάλλευσης των αλιευτικών πόρων.
- ε) Στην εξυγίανση της διάθεσης των προϊόντων της αλιείας προς όφελος των παραγωγών.

Το κράτος έχει μεγάλη δυνατότητα επιρροής στον πρωτογενή τομέα δια μέσου της πολιτικής τιμών και εισοδημάτων και των επενδυτικών προγραμμάτων. Το 1981 9,2% των δημόσιων επενδύσεων κατευθύνθηκε στον πρωτογενή τομέα ενώ ένα μεγάλο ποσοστό των συνολικών δημοσίων δαπανών ήταν διάφορες ενισχύσεις στη γεωργία.

Η τάση των τελευταίων ετών ήταν να μεγαλώσουν οι ειδηματικές ενισχύσεις σε βάρος των επενδύσεων στον τομέα. Κυτόχρονα (με εξαίρεση το 1981) το ποσοστό των δημόσιων δαπανών που κατευθύνονταν στη γεωργία (επιδοτήσεις και επενδύσεις) μειωνόταν σταθερά. Η τάση αυτή αν συνεχισθεί θα ναρκοθετήσει τη μελλοντική δυναμικότητα και παραγωγικότητα του τομέα και δεν θα συμβάλει στην επίτευξη των βασικών επιδιώξεων του προγράμματος. Επιπλέον, η πολιτική αυτή θα έχει ολόένα αυξανόμενο δημοσιονομικό κόστος.

Η βασική επιδίωξη της κυβερνητικής πολιτικής στον τομέα για την πενταετία 1983—87, είναι η αύξηση, ή τουλάχιστον η μη μείωση, του ποσοστού των δημοσίων δαπανών για τον τομέα ταυτόχρονα με αυξανόμενο λόγω δημοσίων επενδύσεων προς επίτευξη. Η πολιτική αυτή εξασφαλίζει αύξηση των δημοσίων επενδύσεων σε πραγματικά μεγέθη (συμπεριλαμβανομένης της έρευνας και επιμόρφωσης των αγροτών) και έτσι βάζει τα θεμέλια για τη μεσομακροχρόνια ανάπτυξη του τομέα.

Το παραπάνω πλαίσιο σημαίνει ότι απαιτείται και: α) να ακολουθηθεί βαθμιαία μείωση του συνόλου των καταναλωτικού χαρακτήρα επιδοτήσεων σε πραγματικές τιμές (όχι απαραίτητα σε ονομαστικές). Αυτό δεν σημαίνει μείωση του εισοδήματος των γεωργών διότι α) πάνω από 40% των μέχρι τώρα επιδοτήσεων διαρρέουν σε εισοδηματική τελική μορφή εκτός αγροτικού πληθυσμού (επιδοτήσεις για αποθήκευση, εξαγωγές, φυτοπροστασία κλπ.). β) Οι κεφαλαιουχικού χαρακτήρα ενισχύσεις θα υποκαταστήσουν τις καταναλωτικού χαρακτήρα επιδοτήσεις. γ) Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό των επιδοτήσεων πηγαίνουν σε εισροές παραγωγής και καρπώνονται κατ'εξοχή από μεγάλους παραγωγούς. Έτσι λιγότερο από 45% των επιδοτήσεων πηγαίνει για στήριξη τιμών.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις μαζί με τους γενικότερους στόχους αγροτικής πολιτικής που αναφέρθηκαν, θέτουν τις βάσεις για τις αρχές και στόχους της πολιτικής ενισχύσεων που θα ακολουθηθεί στην πενταετία με δοσμένο το συνολικό ποσό που πηγαίνει σε γεωργικές επιδοτήσεις.

- α) Βαθμιαία απεχκίστρωση από το σημερινό πολιτικό (δηλαδή υποκείμενο σε πολιτικές πιέσεις και αντίστοιχες πολιτικο-οικονομικές υποχωρήσεις του κράτους) σύστημα προσδιορισμού τιμών και βαθμιαία υποκατάστασή του από ένα οικονομικά ορθολογικό (δηλαδή που να διακρίνει προωδούμενα και μη προωδούμενα προϊόντα και κοινωνικά δίκαιο σύστημα.
- β) Βαθμιαία υποκατάσταση των επιδοτήσεων εισροών από επιδοτήσεις τελικών προϊόντων ή εισοδηματικές ενισχύσεις στα πλαίσια της εξελισσόμενης ΚΑΠ της ΕΟΚ.
- γ) Βαθμιαία υποκατάσταση των τρεχουσών μετεβιβάσεων (επιδοτήσεις τιμών προϊόντων και εισροών) από κεφαλαίουχικές μεταβιβάσεις για στήριξη των επενδύσεων.
- δ) Βαθμιαία υποκατάσταση του οριζόντιου συστήματος επιδοτήσεων από ένα σύστημα ενισχύσεων που θα διαφοροποιείται υπέρ των συνεταρισμένων και μικρομεσαίων αγροτών.
- ε) Βαθμιαία απομάκρυνση από το σύστημα των εγγυημένων τιμών (για προϊόντα στα οποία η ΚΑΠ δεν προβλέπει εγγυημένες τιμές) και σταδιακή αντικατάστασή του με ένα σύστημα ενίσχυσης της διαπραγματευτικής δύναμης των παραγωγών μέσω των συνεταριστικών τους οργανώ-

σεων. Διότι το παρόν σύστημα διαστρέφει την αγορά και αποδίδει, με τις καταστρεπτικές της, σε βάρος των παραγωγών.

8.3. Μέτρα Πολιτικής

Γεωργία.

Βασική προϋπόθεση για το σωστό προγραμματισμό της γεωργίας αποτελεί ο καθορισμός της μορφής γεωργικής εκμετάλλευσης που θα προωθηθεί και θα γίνει το θεμέλιο ανάπτυξης του τομέα. Το βασικό κύτταρο της ανάπτυξης του γεωργικού τομέα θα είναι η συνεταρισμένη οικογενειακή εκμετάλλευση (ΣΟΕ).

Η ΣΟΕ θα προωθηθεί με μια ριζική αλλαγή του τρόπου παροχής των γεωργικών επιδοτήσεων. Το σημερινό σύστημα που παρέχει το μεγαλύτερο μέρος των επιδοτήσεων σε μεμονωμένους παραγωγούς, εμπόρους ή και μεταποιητές, θα υποκατασθεί βαθμιαία από ένα σύστημα με το οποίο οι επιδοτήσεις θα φτάνουν στον παραγωγό μέσω των συνεταρισμών (παραγωγικών, εμπορικών ή μεταποιητικών).

Για να πετύχει την αύξηση της παραγωγής που είναι αναγκαία για την επίτευξη του διπλού στόχου αύξηση της παραγωγικότητας και συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο, η αναπτυξιακή πολιτική στον αγροτικό τομέα θα βασισθεί σε μια ορθολογικότερη χρήση της γεωργικής γής. Η μείωση του πολυτεμαχισμού και η αύξηση του μέσου μεγέθους της εκμετάλλευσης δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς μια κατάλληλη πολιτική γής.

Εκτός από αυτούς τους γενικούς άξονες πολιτικής θα ληφθούν και μια σειρά άλλων μέτρων που θα αποσκοπούν στην εκπλήρωση των έξι επιμέρους στόχων που ακολουθούν.

1) Αύξηση Παραγωγικότητας.

Η απαιτούμενη αύξηση της παραγωγικότητας στον αγροτικό τομέα σε συνδυασμό με τη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο θα έχει ως αποτέλεσμα μια ουσιαστική αύξηση της γεωργικής παραγωγής. Αυτό θα επιτευχθεί με:

- α) Την πληρέστερη αξιοποίηση των φυσικών και ανθρώπινων πόρων του τομέα με την αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων σε ρυθμό μεγαλύτερο του παρελθόντος, την αξιοποίηση των βοσκοτόπων και την προώθηση της εκμνηχάνισης στις παραγωγικές φάσεις που αντιμετωπίζουν έλλειψη εργατικών χεριών.
- β) Την αυξημένη και βελτιωμένη προσφορά τεχνικής βοήθειας προς τους παραγωγούς και την οργάνωση, τον προγραμματισμό και την τεχνική της παραγωγής, και την προώθηση της χρήσης βελτιωμένων σπόρων, ποικιλιών, φυλών ζώων κ.λπ. Αυτό θα επιτευχθεί με πληρέστερη οργάνωση των υπηρεσιών γεωργικής εκπαίδευσης—έρευνας—εφαρμογών.
- γ) Την προώθηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων ανάπτυξης κλάδων (εσοτροφίας, κτηνοτροφικών φυτών κ.λπ.) ή και περιοχών που θα αποβλέπουν στην αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων και που θα καλύπτουν τις φάσεις παραγωγής, εμπορίας και μεταποίησης. Τα προγράμματα αυτά θα εκπονούνται με συνεργασία των γεωργικών συνεταρισμών, της τοπικής αυτοδιοίκησης και του αρμόδιου φορέα και θα μπορούν να προωθούνται για χρηματοδότηση από τα Κοινωνικά Ταμεία.

2) Ποσοτική και Ποιοτική Αναδιάρθρωση της Παραγωγής.

Η αποπρογραμματισμένη αύξηση της παραγωγής μπορεί να προσκρούσει στην ανελαστικότητα της ζήτησης με συνέπεια την πτώση των τιμών των προϊόντων. Γι' αυτό η αύξηση της παραγωγής πρέπει να γίνει εκλεκτικά και προγραμματισμένα. Συγκεκριμένα θα επιδιωχθεί:

- α) Η αναδιάρθρωση της παραγωγής σπωροκηπευτικών προς μεταποιησιμες ποικιλίες που στην καινούργια τους μορφή

είναι προϊόντα αποθήκευσμα και μεγάλης διεθνούς και εγχώριας εισοδηματικής ελαστικότητας. Βασικό μέτρο στην αναδιάρθρωση της παραγωγής θα αποτελέσει η κα-
θιέρωση και γενικοποίηση του θεσμού των καλλιεργητι-
κών συμβολαίων μεταξύ αγροτών και μεταποιητικών με-
νάδων, επικυρωμένων από τους συνεταιρισμούς και υπό την
εποπτεία του κράτους.

β) Η αύξηση της ζωικής παραγωγής και ειδικότερα των
προϊόντων βοοτροφίας. Βασικό μέτρο πολιτικής θα είναι
η προώθηση φθηνών εγχώρια παραγόμενων ζωοτροφών με
σκοπό την υποκατάσταση των εισαγόμενων. Χαρακτηρι-
στικά αναφέρεται η καλλιέργεια κτηνοτροφικού κουρκού
που έχει μεγάλες δυνατότητες παραγωγής φθηνής ζωο-
τροφής στις ελληνικές εδαφοκλιματολογικές συνθήκες.

γ) Η αναδιάρθρωση της φυτικής παραγωγής προς φθηνές
ζωοτροφές και προϊόντα υψηλών εξαγωγικών δυνατοτήτων
διά μέσου της πολιτικής των τιμών.

3) Διεύρυνση των Δυνατοτήτων Εξαγωγών:

Η αύξηση των εξαγωγών αποτελεί κλειδί για τη διάθεση
της προγραμματιζόμενης αυξημένης παραγωγής. Κύρια μέ-
τρα πολιτικής για την επίτευξη του σκοπού θα είναι:

- Η οργάνωση εξειδικευμένων συνεταιριστικών φορέων ε-
ξαγωγών. Η εξειδίκευση είναι αναγκαία καθόσον η δι-
εθνής εμπορία απαιτεί μεγάλη πείρα και οργανωτικές
γνώσεις λόγω συναγωνισμού.
- Σύναψη αμοιβαίων συμφωνιών με φίλικα κράτη για άνοι-
γμα νέων αγορών.
- Επενδύσεις για συμπλήρωση της σημερινής τεχνικής υ-
ποδομής της εμπορίας όπως συσκευαστήρια, μεταφορικά
μέσα, αποθήκες κλπ.
- Κρατική ενίσχυση και έλεγχος για την τυποποίηση και
ποιοτική βελτίωση των προϊόντων.

4) Ενίσχυση του Εισοδήματος των Μικρο-μεσαίων Γεωρ- γών.

Αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συγκράτηση του
αγροτικού πληθυσμού στην υπαίθρο. Κύρια μέτρα για την ε-
πίτευξη του στόχου αυτού θα είναι:

- Η εξυγίανση του συστήματος εμπορίας με την οργάνωση
περιφερειακών αγορών και την προώθηση της διακίνησης
των αγροτικών προϊόντων μέσω των συνεταιρισμών.
- Η εφαρμογή προγραμμάτων που θα εξασφαλίζουν εξω-
γεωργική απασχόληση σε γεωργούς υποβαθμισμένων και
προβληματικών περιοχών (τουρισμός, βιοτεχνία, χειρο-
τεχνία, γεωργικές βιομηχανίες).
- Η ορθολογική οργάνωση της πολιτικής τιμών και επι-
δοτήσεων στα πλαίσια της ΚΑΠ και με τρόπο ώστε να
εξασφαλίζει ικανοποιητικό εσόδημα στους μικρούς γεωρ-
γούς. Το μέτρο αυτό συμπιδάζεται με τη μείωση του συ-
νολικού ποσού των γεωργικών ενισχύσεων σε πραγματικές
τιμές (όχι αναγκαστικά σε ονομαστικές) μια και ένα τμήμα
του μέρους των ενισχύσεων αυτών, καρπώνονται οι μεγάλοι
αγρότες ή και οι μη γεωργοί. Επίσης το μέτρο είναι συμ-
βεβημένο με τη φερεολογία του αγροτικού εισοδήματος που
πηγαίνει σε μη κατά κύριο επάγγελμα γεωργούς και τη
φερεολογία του μεγάλου γεωργικού εισοδήματος.

5) Ενίσχυση Συνεταιριστικών Δραστηριοτήτων.

Πρόσον βασική μονάδα παραγωγής κρίνεται η ΣΟΕ είναι
σημαντικό να ενισχυθούν οι συλλογικές παραγωγικές δραστη-
ριότητες. Αυτό θα επιτευχθεί με τα ακόλουθα μέτρα:

- Την ενίσχυση των εμπορικών και μεταποιητικών συνεται-
ρισμών με διάφορους τρόπους όπως την ευνοϊκότερη χρη-
ματοδότηση και την προνομιακή παροχή τεχνικής βοή-
θειας και εκπαιδευσης στελεχών.
- Τη σταδιακή υποκατάσταση του σημερινού οριζοντίου συ-
στήματος κρατικών ενισχύσεων από ένα σύστημα που θα
προωθεί συνεταιρισμένους αγρότες.

γ) Την προώθηση συλλογικών δραστηριοτήτων στην πρωτο-
γενή παραγωγή και παράλληλα την οργάνωση των αγρο-
τοβιομηχανικών συνεταιρισμών με κάθετη βάση.

6) Κοινωνική και Πολιτιστική Ανάπτυξη.

Για τη συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στην περιφε-
ρεια και την κοινωνική του ανύψωση, είναι αναγκαία η πο-
λιτιστική αναβάθμιση της υπαίθρου. Συγκεκριμένα, στην
πενταετία θα επιδιωχθεί:

- Η δημιουργία πολιτιστικών κέντρων στις αγροτικές πε-
ριοχές και διδλυθικών στα χωριά.
- Η δημιουργία κινήτων μονάδων πολιτιστικής δράσης, με
στόχο την κάλυψη των κενών ως την ικανοποιητική ανα-
πτυξη των πολιτιστικών κέντρων και τοπικών φορέων.
- Η δημιουργία συμβουλευτικών επιτροπών, και συμβουλίων
πολιτιστικής ανάπτυξης και μνημείων σε περιφερειακό
και τοπικό επίπεδο.

Δ ά σ η.

Η αναπτυξιακή πολιτική για την προστασία και ορθολο-
γιστική εκμετάλλευση του δασικού πλούτου της χώρας προ-
βλέπει τα εξής μέτρα κατά τη διάρκεια του πενταετούς:

1) Εκσυγχρονισμό και κωδικοποίηση της δασικής Νομο-
θεσίας. Στα πλαίσια αυτά πρέπει να γίνουν: η αντικατάστα-
ση του Νόμου 998/79 «περί προστασίας δασών κλπ.», η προ-
ώθηση του Σχεδίου Νόμου περί δασοφυλάκας, η αναζήτηση
του θεσμικού πλαισίου για την κοινωνικοποίηση της δασικής
ιδιοκτησίας κ.α.

2) Κατάρτιση της γαιοπροσόδου σταδιακά με μείωση των
μισθωμάτων και παραχώρηση της εκμετάλλευσης των δασών
στους αγροτοβιομηχανικούς δασικούς συνεταιρισμούς.

3) Παραχώρηση των κρατικών δασικών βιομηχανιών στους
δασικούς συνεταιρισμούς και ενίσχυσή τους για τη δημιουργία
νέων κατάλληλων καθετοποιημένων μονάδων μεταποίησης.

4) Ρύθμιση των σχέσεων δασοπονίας και της κτηνοτροφίας
καθώς και των άλλων δραστηριοτήτων του ορεινού χώρου.

5) Προγραμματισμένη χρήση της περιστατικής δασικής
γής, για την ικανοποίηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

6) Εξασφάλιση της συμμετοχής της τοπικής αυτοδιοίκη-
σης και των μαζικών φορέων στη λήψη των αποφάσεων που
τους αφορούν.

7) Βελτίωση της προστασίας των δασών ιδιαίτερα από τις
πυρκαϊές, με κατάλληλη οργάνωση της υπηρεσίας δασοφυλά-
κας, σύνταξη αντιπυρικών περιφερειακών σχεδίων, καθώς
και τη συμπλήρωση του σχετικού εξοπλισμού των δασικών και
πυροσβεστικών υπηρεσιών.

8) Ανασυγκρότηση 400 χιλ. στρ. υποβαθμισμένων δασών,
αύξηση της επιφάνειας των δασών κατά 500 χιλ. στρ. με ανα-
δασώσεις και με ιδιαίτερη ενίσχυση της λευκοκαλλιέργειας
και ευκαλυπτοκαλλιέργειας.

9) Διάνοξη 10.000 χιλιομέτρων νέων δασικών δρόμων
ώστε η σημερινή πυκνότητά τους στα δάση από 6 μ/εκτάριο
να φθάσει στα 10 μ/εκτάριο.

10) Δημιουργία νέων αισθητικών δασών εκτάσεων 100
χιλ. στρ. γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσ-
σαλονίκη, Πάτρα κλπ.) και η κατάλληλη οργάνωσή τους,
ώστε να αποτελέσουν κέντρα αναψυχής, ψυχαγωγίας και πε-
ρισπάτου για τους κατοίκους των πόλεων.

11) Οριοθέτηση των δασών και των δασικών εκτάσεων
και προώθηση της κτηματογράφησης των εκτάσεων αυτών
στα πλαίσια του εθνικού κτηματολογίου.

12) Επιτάχυνση της απογραφής και χαρτογράφησης των
δασών, καθώς και άλλων απογραφικών μελετών των φυ-
τικών πόρων, ώστε μέχρι τέλους της να εξασφαλιστούν αξιό-
πιστα στοιχεία για τη δασική ανάπτυξη.

13) Νέα οργάνωση των δασικών υπηρεσιών, που θα επι-
τρέψει την επίτευξη των παραπάνω στόχων και αύξηση του
προσωπικού των δασικών υπηρεσιών, δασολογικού, τεχνικού
κλπ.

Με αυτά τα μέτρα προσδοκάται να αυξηθεί η παραγωγή ξύλου κατά 40% να βελτιωθεί η ποιότητα της παραγωγής, να αυξηθεί η παραγωγικότητα των εργαζομένων στα δάση και να βελτιωθούν γενικότερα και ανάλογα οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες των κατοίκων της ορεινής Ελλάδας και οι συνθήκες της αντιτυρικής προστασίας των δασών.

Α λ λ ε ί α.

Στο χώρο αυτόν, τα μέτρα πολιτικής θα αποσκοπούν στην εκπλήρωση των εξής επί μέρους στόχων:

1) Προστασία ενάλιου πλούτου και υδάτινου περιβάλλοντος με α) εκσυγχρονισμό του αλιευτικού κώδικα και συμπλήρωση με κανονιστικά της αλιείας διατάγματα, β) βελτίωση των αλιευτικών μέσων και εργαλείων με σκοπό τη διατήρηση της ισορροπίας των ιχθυοαποθεμάτων, γ) εντατικοποίηση της αστυνόμευσης για περιορισμό της καταχρηστικής αλιείας και έλεγχο της ερασιτεχνικής αλιείας, δ) συνεργασία με λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες για έλεγχο των υδάτων.

2) Αύξηση της παραγωγικότητας του κλάδου με α) ενίσχυση για εκσυγχρονισμό και βαθμιαία ανανέωση του αλιευτικού στόλου και του εξοπλισμού του, β) ενίσχυση για προσανατολισμό της παραγωγής και εκσυγχρονισμού των μονάδων μεταποίησης.

3) Ανάπτυξη συνεταιριστικού κινήματος αλιέων με α) προσανατολισμένες ενισχύσεις σε μέλη συνεταιρισμών και ευνοϊκή δανειστικότητα, β) νομική και τεχνική βοήθεια για την ενεργοποίηση των συνεταιρισμών στον τομέα της διάθεσης των προϊόντων και για την ανάληψη μεταποιητικής δραστηριότητας στον κλάδο, γ) παραχώρηση, κατά προτεραιότητα των νέων χώρων αλιευτικής δραστηριότητας (τεχνητές λίμνες, θηλάσια ιχθυοτροφεία κλπ.).

4) Ανάπτυξη υδατοκαλλιεργειών με: α) συμπλήρωση του δικτύου ιχθυογεννητικών σταθμών, β) ίδρυση πρότυπων μονάδων υδατοκαλλιέργειας, γ) καθορισμό αλιευτικών και υδατοκαλλιεργητικών ζωνών, δ) κατασκευή έργων εντατικοποίησης φυσικών ιχθυοτροφείων.

5) Οργάνωση της διάθεσης αλιευτικών προϊόντων με: α) συμπλήρωση της υποδομής για την υποδοχή και διάθεση των αλιευμάτων, β) ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης των αλιέων με ενεργοποίηση του συστήματος παρέμβασης με οργάνωση αναλλακτικών διεξόδων για τη διάθεση της παραγωγής (προσωρινή συντήρηση, μεταφορά στην πιο μακρινή ενδοχώρα, μεταποίηση κ.α.) και με άμβλυνση της χρηματοδοτικής εξάρτησης από τους εμπόρους, γ) δραστηριοποίηση της ΕΤΑΝΑΑ.

6) Προώθηση αλιευτικής έρευνας με: α) οργάνωση, επάνδρωση και εξοπλισμό του Εργαστηρίου Αλιευτικής Τεχνολογίας και Εφαρμογών, β) συνεργασία της Υπηρεσίας Αλιείας με τα ερευνητικά ιδρύματα της χώρας για ανάληψη ειδικών αλιευτικών προγραμμάτων, γ) χρηματοδότηση ερευνητικών προγραμμάτων, δ) ίδρυση πειραματικών σταθμών υδατοκαλλιεργειών, ε) χορήγηση υποτροφιών για μετεκπαίδευση πτυχιούχων σε διάφορους κλάδους της αλιείας και υδροβιολογίας.

7) Οργάνωση αλιευτικής εκπαίδευσης με: α) οργάνωση κύκλων επαγγελματικής εκπαίδευσης βραχείας διάρκειας για συγκεκριμένα θέματα, β) δημιουργία τμημάτων ιχθυοοικονομικής κατεύθυνσης σε επιλεγμένα κέντρα γεωργικής εκπαίδευσης, γ) προσθήκη μαθημάτων αλιευτικής τεχνολογίας στην πρωτόδουλη τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση, δ) πρακτική εξάσκηση στις πειραματικές και πρότυπες μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας.

8) Ενίσχυση του κρατικού φορέα άσκησης αλιευτικής πολιτικής με: α) συμπλήρωση του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού της κεντρικής υπηρεσίας αλιείας και επέκταση του δικτύου περιφερειακών υπηρεσιών αλιείας σε όλους

τους νομούς, β) μετεκπαίδευση τμηματικά του προσωπικού της υπηρεσίας σε εξειδικευμένους τομείς της αλιείας και υδατοκαλλιέργειας.

9) Επέκταση της υποδομής με κατασκευή αλιευτικών καταφυγίων, ιχθυοσκαλών, σταθμών αλιείας, βελτιωτικών ιχθυοτροφείων και λοιπών έργων.

Τ ο μ έ γ ε θ ο ς τ ω ν Δ η μ ο σ ί ω ν Ε π ε ν δ ύ σ ε ω ν π ο υ α π α ι τ ο ύ ν τ α ι.

Για να αυξησει ο αγροτικός τομέας την παραγωγικότητά του σε συνάρτηση με το στόχο της συγκράτησης του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο είναι απαραίτητο να αντιστραφεί η πτωτική πορεία των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στον τομέα.

Με βάση αυτή την επιλογή έχουν υπολογιστεί για την επόμενη πενταετία οι απαιτούμενες δημόσιες επενδύσεις σε πάγια κεφάλαια για τον πρωτογενή αγροτικό τομέα έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι εξής προϋποθέσεις:

α) Οι συνολικές επενδύσεις παγίου κεφαλαίου στη γεωργία σε πραγματικές τιμές σταματούν την πτωτική τους τάση που παρατηρείται την τελευταία δεκαετία και αυξάνονται έτσι ώστε το ποσοστό τους στο σύνολο των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της χώρας (ιδιωτικών και δημοσίων) σταθεροποιείται στο σημερινό 7,4%.

β) Οι συνολικές πραγματικές επενδύσεις σε πάγια κεφάλαια αυξάνονται κατά μέσο όρο τουλάχιστον σε 8,5% το χρόνο έτσι ώστε να επιτευχθεί ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του ΑΕΠ κατά 4% σε πραγματικές τιμές. Αυτό σε συνδυασμό με το (α) συνεπάγεται ένα μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης των συνολικών πραγματικών επενδύσεων στον αγροτικό τομέα μεγαλύτερο του 8,5% ετησίως (αρχίζοντας όμως με ρυθμό αύξησης γύρω στο 3% το 1983 που επιβάλλεται από το μακροοικονομικό πλαίσιο).

γ) Οι ιδιωτικές επενδύσεις στον αγροτικό τομέα διατηρούν το σημερινό τους επίπεδο σε πραγματικές τιμές και αντιστρέφεται έτσι η ετήσια μείωση της τάξης του 7% που παρατηρείται σε πραγματικές τιμές. Ο νόμος περί κινήτρων για ιδιωτικές επενδύσεις στη γεωργία θα συμβάλει στην τόνωση αυτής της δραστηριότητας.

Με αυτές τις προϋποθέσεις και αν υποθεθεί επιπλέον ένα ανώτατο όριο πληθωρισμού 20% για το 1983, τότε οι απαιτούμενες δημόσιες επενδύσεις σε πάγια κεφάλαια του πρωτογενή τομέα (γεωργία, δάση, αλιεία, εργεσιοβελτιωτικά έργα) για τον πρώτο χρόνο του πενταετούς (δηλαδή το 1983) σε τρέχουσες τιμές είναι 15,4 δις. δρχ. Αυτός ο αριθμός πρέπει να συγκριθεί με 12,5 δις. απολογισμός πληρωμών του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για τον πρωτογενή τομέα του 1982 και 8,6 δις. το 1981.

Σύμφωνα με αυτό το πρόγραμμα είναι εφικτή η άρδευση (με καινούργια και συνεχιζόμενα εργεσιοβελτιωτικά έργα) περίπου 1 εκ. στρ. και η ταυτόχρονη ταχύρρυθμη προώθηση άλλων γεωργικών προγραμμάτων όπως ο γεωργικός εξηλεκτρισμός, η αγροτική οδοποιία, η γεωργική έρευνα κλπ. Επίσης, με αυτές τις δαπάνες, είναι εφικτός ο εκσυγχρονισμός του βασικού τομέα και της αλιείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ — ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ

9.1. Η εξέλιξη της ελληνικής βιομηχανίας

9.1.1 Κ ύ ρ ι α χ α ρ α κ τ η ρ ι σ τ ι κ ά τ η ς τ ε λ ε υ τ α ί α ς δ ε κ α ε τ ί α ς.

Η βιομηχανική εξέλιξη στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1970 είχε τα εξής βασικά χαρακτηριστικά:

(α) Η διεύρυνση και η διαφοροποίηση του βιομηχανικού δυναμικού περιορίστηκε σοβαρά, με τάσεις αισθητής υποχώρησης του βαθμού καθετοποίησης. Η εξέλιξη αυτή συνοδεύτηκε από ένα συνεχές άνοιγμα της οικονομίας στο διεθνή αν-